

Kommunstyrelsen gav följande utlåtande:

Begreppet kommunens verksamhet (6 §)

I lagen definieras ett nytt begrepp "kommunens verksamhet" som är bredare än kommunkoncernen. Med begreppet kommunens verksamhet avses allt som kommunen är med i, så som samarbete mellan kommuner och verksamhet som baserar sig på ägande, avtal och finansiering.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller kommunens uppgifter, kommunens organiseringsansvar samt produktion av tjänster (7-9 §)

Liksom i gällande lag innehåller bestämmelsen om kommunens uppgifter enligt förslaget en uppdelning i kommunens allmänna kompetens, lagstadgade uppgifter och uppdragsbaserade uppgifter. Det föreslås att nya definitioner av organiseringsansvar och ansvaret för produktion av tjänster ska ingå i lagen.

Utlåtande: Inget att kommentera

Programmet för kommunernas ekonomi (12 §)

De viktigaste ändringarna som föreslås i bestämmelserna om kommunens ekonomi innebär att bestämmelserna om täckande av underskott skärps och utsträcks till att omfatta samkommuner samt att koncernperspektivet stärks vid uppgörandet av kommunens budget och ekonomiplan. I propositionen föreslås det att ett underskott i en kommuns eller en samkommuns balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes.

Utlåtande: Inget att kommentera

Ändringen av tidpunkten för kommunalval och inledningen av fullmäktiges mandatperiod (15 §)

Det föreslås att tidpunkterna för kommunalval och för inledande av fullmäktiges mandattid tidigareläggs. Tidigareläggandet av valperioden genomförs så, att kommunalvalet 2016 flyttas till den tredje söndagen i april 2017. Den innevarande fullmäktigeperioden förlängs med ett knappt halvår. Det föreslås att fullmäktiges mandattid inleds den 1 juni.

Utlåtande: Ändringen som gäller tidpunkten för kommunalval och inledande av fullmäktiges mandattid är motiverad.

Däremot är det viktigt för både tydligheten gentemot väljarna och för de kommunala myndigheternas resursfördelning att Europaparlamentsvalet tidigareläggs. Våren 2019 kommer det att vara riksdagsval i april och europaparlamentsval i juni. Så här täta val måste undvikas, helst redan år 2019, men i alla fall framöver.

Regleringen av fullmäktiges storlek (16 §)

Det föreslås att kommunerna får större bedömningsutrymme än idag gällande fullmäktiges storlek. I kommunallagen ska endast bestämmas minimiantalet fullmäktigeledamöter i kommuner av olika storlek, och utifrån detta beslutar fullmäktige om antalet fullmäktigeledamöter som ska väljas.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller deltagnings- och påverkningsmöjligheterna samt påverkningsorganen, såsom ungdomsfullmäktige (5 kap)

Det föreslås att man ska betona kommuninvånarnas och brukarnas rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet samt sporra kommunerna att erbjuda mångsidiga, verksamma och användarvänliga former för deltagande. Kommunen ska inte heller i fortsättningen åläggas i lag att ta i bruk vissa metoder för deltagande och påverkan, eftersom kommunerna bör ha möjlighet att bedöma frågan utifrån lokala förutsättningar.

Initiativrätten utsträcks utom till kommuninvånare i alla åldrar också till servicebrukarna, eftersom kommunal service i allt högre grad kan utnyttjas över kommungränserna, samt till samfund och stiftelser med verksamhet i kommunen.

Enligt propositionen förutsätts att kommunerna ha ett äldreråd och ett ungdomsråd. Kommunstyrelsen kan inrätta ett handikappråd.

Utlåtande: Stadgandena om deltagande och påverkan är bra. Det är viktigt att betona att varje kommun måste kunna skapa sina egna modeller för att hitta fungerande kanaler för deltagande och påverkan.

Alternativa sätt att organisera kommunens organ och ledning (31, 34 och 38 §)

Enligt propositionen ska de alternativa modellerna för kommunens politiska organisation och ledning betonas tydligare än hittills i kommunallagen. Genom att lyfta fram alternativa organisationsmodeller kan man stärka det politiska ledarskapet och betona de förtroendevaldas roll i beslutsfattandet. De alternativa organisationsmodeller som nämns i lagförslaget är nämndmodellen, ordförandemodellen och beställar-utförarmodellen samt separat möjligheten att tillsätta delområdesorgan.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller delområdesorgan (37 §)

Det föreslås att helt nya bestämmelser om delområdesorgan tas in i lagen. Fullmäktige ska kunna tillsätta nämnder eller direktioner för delområden för att förbättra möjligheterna att påverka för invånarna i kommunens delområden. Delområdesorgan ska också kunna tillsättas endast för vissa delområden i kommunen. Fullmäktige ska kunna besluta, att ledamöterna eller en del av ledamöterna i ett delområdesorgan tillsätts på förslag av delområdets invånare. Enligt lagförslaget förutsätts det inte att en ledamot i ett delområdesorgan ska bo inom delområdet ifråga.

Utlåtande: Det kan vara motiverat att i vissa undantagsfall, t.ex. speciella förhållanden, tillsätta rådgivande delområdesorgan. Beslutsfattandet i en kommun sker och ska ske i huvudsak via fullmäktige, kommunstyrelsen och servicenämnder. Om det finns både servicenämnder och delområdesorgan i en kommun, är det uppenbart att det kan uppstå oklara situationer och t.o.m. konflikter mellan delområdesorganen och servicenämnderna.

Kommunstrategin (39 §)

I propositionen föreslås att fullmäktige i varje kommun ska godkänna en kommunstrategi, där de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi slås fast. Kommunstrategin ska vara fullmäktiges viktigaste redskap i den långsiktiga styrningen av kommunens verksamhet och ekonomi. I kommunstrategin ska man beakta främjandet av kommuninvånarnas välfärd, ordnandet och produktionen av service, kommunens ägarpolitik, kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka, utvecklandet av livsmiljön och regionen samt de andra målsättningar för kommunens verksamhet som ställs upp i lagen. Kommunstrategin ses över minst en gång per fullmäktigeperiod.

Utlåtande: Kommunstrategin är ett viktigt redskap för att betona fullmäktiges roll som ledare av vision och målsättningar. I lagen räknas upp vad kommunstrategin ska innehålla, vilket gör att den riskerar bli en lista som styr kommunstrategins utformning till att bli ett statiskt dokument.

Många kommuner har separata strategier för t.ex. personalpolitiken, och då är det onödigt att dessa ingår i kommunstrategin.

Kommunstrategin ska i tvåspråkiga kommuner finnas invånarna till handa på två språk, och ska även ta ställning till hur man ordnar fungerande tvåspråkighet.

Kommunstyrelsens och kommunstyrelseordförandens uppgifter (40 och 41 §)

Det föreslås att bestämmelserna om ledningen av kommunen samlas i en ny paragraf. I paragrafen klargörs de olika organens och aktörernas roll i ledningen av kommunen. Kommunstyrelsen ska ha en central roll i ledningen av verksamheten, förvaltningen och ekonomin. Uppgiften som chef underställd kommunstyrelsen sköts av en kommundirektör eller borgmästare.

Det föreslås att en helt ny bestämmelse om uppgifterna för kommunstyrelsens ordförande tas in i lagen. Kommunen ska alltjämt kunna välja att vid sidan av kommundirektören ha en ordförande för kommunstyrelsen på hel- eller deltid. Ordförandes uppgift är att leda den politiska beredningen.

Utlåtande: Ett tydligt uppdelat ledarskap mellan politiker och den operativa ledningen är nödvändig. I propositionen är uppdelningen oklart uttryckt. Kommunstyrelsens ordförande *leder den politiska beredningen som krävs för fullgörande av kommunstyrelsens uppgifter*. Medan kommundirektören, *underställd kommunstyrelsen, leder kommunens förvaltning, ekonomi samt övrig verksamhet*.

Uppgifterna borde definieras med ännu tydligare skillnad på vad som hör till det politiska ledarskapet och vad som hör till det operativa ledarskapet. Särskilt som kommunernas verksamhetsfält blir alltmer omfattande och samtidigt fragmenterat är det viktigt att spelreglerna för det politiska ledarskapet och det operativa, professionella ledarskapet är klart åtskilt.

Direktörsavtalet (43 §)

I propositionen föreslås en skyldighet för kommunen att göra upp ett direktörsavtal med kommundirektören. Direktörsavtalet godkänns av fullmäktige. Bestämmelsen syftar till att förtydliga arbetsfördelningen mellan den politiska och professionella ledningen samt att förbättra samarbetet mellan de politiska och professionella ledarna.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller ägarstyrningen och ledandet av kommunkoncernen (6 §, 47-49 §)

Fullmäktige ska besluta om kommunens ägarpolitik inom ramen för kommunstrategin. Till koncernledningen hör kommunstyrelsen och kommundirektören eller borgmästaren, liksom i gällande lag. I förvaltningsstadgan bestäms om vilka andra myndigheter som hör till koncernledningen och om fördelningen av koncernledningens befogenheter.

Ägarstyrningen ska säkerställa, att kommunkoncernens övergripande intressen beaktas i dottersamfundens styrelser verksamhet. Styrelsernas sammansättning i kommunens dottersamfund ska också garantera tillräcklig expertis inom ekonomi och näringsverksamhet med tanke på bolagets bransch.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslag som gäller kommunernas samarbete (8 kap)

Det föreslås att kommunallagen ska innehålla bestämmelser om formerna för offentligt samarbete mellan kommuner, liksom hittills. Enligt huvudregeln ska bestämmelserna gälla både lagstadgat och frivilligt samarbete.

Utlåtande: Inget att kommentera

De föreslagna ändringarna till förtroendevaldas valbarhet, speciellt för kommunstyrelsens del styrelsemedlemmarna samt presidiet vid dotterbolag (74 § 1 och 4 mom.)

I propositionen föreslås att valbarheten till kommunstyrelsen och en nämnd för anställda hos kommunen och kommunkoncernen begränsas. Nya tillägg som begränsar valbarheten omfattar:

- Den som är anställd hos en sammanslutning eller en stiftelse som bedriver verksamhet inom kommunstyrelsens uppgiftsområde och där kommunen har bestämmande inflytande är inte valbar till kommunstyrelsen.
- Den som är ledamot i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ i en sammanslutning eller en stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande.
- En anställd hos ett samfund eller en stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande inte är valbar till ordförande eller viceordförande i kommunstyrelsen.

Utlåtande: De tidigare bestämmelserna om att en person som är medlem i ett dotterbolags styrelse är jävig att behandla frågor som berör dotterbolaget är tillräckliga. Det är inte ändamålsenligt att dotterbolagens styrelsemedlemmar inte ska vara valbara till kommunstyrelsen.

Förslagen som gäller heltids- och deltidssysselsatta förtroendevaldas ställning och förtroendevaldas rätt till ledighet från arbetet (81 ja 82 §)

Paragrafen är ny och gäller förtroendevaldas rätt att få ledigt från sitt arbete för att sköta förtroendeuppdraget på hel- eller deltid. Fullmäktige beslutar om månadslön och ersättningar.

Utlåtande: Inget att kommentera

Redogörelse för bindningar (85 §)

I propositionen föreslås en ny skyldighet för förtroendevalda att redogöra för sådana bindningar som påverkar skötseln av förtroendeuppdraget. Enligt huvudregeln gäller denna skyldighet alltid kommunens högsta politiska ledning och tjänstemannaledning. Hit hör ledamöterna i kommunstyrelsen, fullmäktiges presidium, kommundirektören, borgmästaren och biträdande borgmästare. Redogörelseplikten ska också gälla ledamöterna i ett organ som ansvarar för beredningsuppgifter enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) i kommunen.

Redogörelseplikten gäller ledande uppgifter och förtroendeuppdrag i företag och andra sammanslutningar som bedriver näringsverksamhet. Man ska också redogöra för andra bindningar som kan ha betydelse i skötseln av förtroendeuppdraget eller tjänsten. Det kan gälla t.ex. bindningar till verksamheten i en förening eller stiftelse.

Redogörelsen för bindningarna ska lämnas till revisionsnämnden som övervakar att skyldigheten iakttas och tillkännager redogörelserna för fullmäktige.

Utlåtande: De tjänstemän som utövar beslutsrätt i upphandlingsärenden borde behandlas likvärdigt med ledande förtroendevalda när det gäller anmälningar om bindningar. Det skulle dessutom behövas en tydligare definition på vilka bindningar som avses.

Förslag som gäller transparensen hos kommunal partifinansiering (19 § 2 mom. och 83 § 3 mom.)

I propositionen föreslås inga ändringar i grunderna för systemet med förtroendemannaavgifter eller stödet till fullmäktigegrupper. Dock föreslås att stödets transparens förbättras. Beloppet av stödet till fullmäktigegrupperna ska uppges i kommunens bokslut, liksom också de innehållna förtroendemannaavgifternas belopp.

Utlåtande: Inget att kommentera

Begränsningen av upptagningsrätten så att det endast är möjligt att ta upp ärenden för behandling i kommunstyrelsen (93 §)

I propositionen föreslås att upptagningsrätten begränsas så att det endast är möjligt att ta upp ärenden för behandling i kommunstyrelsen. Förslaget betonar kommunstyrelsens samordnande roll i kommunens förvaltning och verksamhet.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslag om organs elektroniska beslutsfattandesätt (99 - 101 §) samt utgivandet av kommunens anmälningar, information om kommunens verksamhet samt protokoll på nätet (109 och 110 §, 141 §)

Det föreslås att man i kommunen, parallellt med traditionella sammanträden på en sammanträdesplats, skapar förutsättningar för elektroniska sammanträden och elektroniskt beslutsförfarande utanför sammanträdet

Med *elektroniskt sammanträde* avses enligt förslaget ett sammanträde i vilket man deltar via en elektronisk förbindelse från den plats deltagaren väljer. De som konstateras vara närvarande vid ett elektroniskt sammanträde ska stå i likvärdig bild- och ljudkontakt sinsemellan.

Ett *elektroniskt beslutsförfarande* innebär att en del av sammanträdesärendena kan behandlas elektroniskt före organets egentliga sammanträde.

Det föreslås också att man slopar kravet i kommunallagen att kommunala tillkännagivanden ska publiceras på en anslagstavla för offentliga kungörelser. Kommunens tillkännagivanden ska publiceras i det allmänna datanätet och vid behov på något annat sätt som kommunen beslutar om.

Utlåtande: Utökade möjligheter till elektroniska verktyg är ett välkommet tillägg. Det möter också kommuninvånarens krav på snabb och direkt information. Slopandet av anslagstavlan är motiverat. Samtidigt måste man också se till att förpliktiganden om användandet av anslagstavlan kommer bort också i speciallagstiftningen.

Skyldigheten att täcka underskottet inom utsatt tid och utvidgningen av skyldigheten till att gälla samkommuner (111 §)

De viktigaste ändringarna som föreslås i bestämmelserna om kommunens ekonomi innebär att bestämmelserna om täckande av underskott skärps och utsträcks till att omfatta samkommuner samt att koncernperspektivet stärks vid uppgörandet av kommunens budget och ekonomiplan.

I propositionen föreslås det att ett underskott i en kommuns eller en samkommuns balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Kommunen kan inte skjuta upp täckandet av underskottet i ekonomiplanen.

Utlåtande: Inget att kommentera

Utvärderingsförfarande för kommuner och samkommuner i en särskilt svår ekonomisk ställning (119 ja 120 §)

I propositionen föreslås för det första att de gällande bestämmelserna om utvärderingsförfarande för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning flyttas från lagen om statsandel för kommunal basservice till kommunallagen. Förfarandet ska utsträckas till att också omfatta samkommuner.

För det andra föreslås det att ett utvärderingsförfarande i kommuner och samkommuner kopplas till den föreslagna skärpningen av skyldigheten att täcka underskott. Om skyldigheten att täcka underskott försummas, inleds ett utvärderingsförfarande för en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning.

För det tredje föreslås det att utvärderingsförfarandets kriterier kompletteras så, att man i stället för de nyckeltal som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering i tillämpliga delar beaktar kommunkoncernens nyckeltal.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller revisionsnämnden (122 §)

Det föreslås att bestämmelserna om revisionsnämnden görs tydligare och specificeras genom en klar uppgiftsfördelning mellan nämnden som utvärderar och förvaltningen, speciellt kommunstyrelsen, som verkställer. Dessutom föreslås att revisionsnämndens uppgifter utvidgas med behandling av bindningar. Vidare ska revisionsnämnden bereda sådana ändringar i instruktionerna och budgeten som gäller dess verksamhet.

Utlåtande: Inget att kommentera

Revisionen (123 §)

De föreslagna bestämmelserna om revision motsvarar i huvudsak bestämmelserna i gällande kommunallag. Dock föreslås det i propositionen att man betonar att revisorerna ska ha verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt och i tillräckligt stor omfattning. Vidare ska till revisor i kommunens dottersamfund väljas kommunens revisionssammanslutning, om det inte finns särskild anledning att avvika från denna huvudregel.

Utlåtande: Inget att kommentera

Revisionsnämndens och revisorernas rätt att få information (125 §)

Det föreslås också att revisorernas rätt till upplysningar utvidgas till att gälla samfund och stiftelser som ingår i kommunkoncernen. Rätten till upplysningar gäller nämnden som organ och yrkesrevisorerna.

Utlåtande: Inget att kommentera

Förslagen som gäller kommunens verksamhet på marknaderna, såsom begränsningen av lån, garantier och säkerheter som kommunen beviljat, överlåtelse av fastigheter som kommunen äger samt förpliktelsen om offentlig service (15 kap)

Enligt förslaget ska bestämmelserna i kommunallagen om kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden (bolagiseringsskyldighet), om undantag från bolagiseringsskyldigheten samt om prissättning då kommunen bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden i huvudsak motsvara gällande lag. När en kommun sköter uppgifter i ett konkurrensläge på marknaden ska den bolagisera sin verksamhet.

I propositionen föreslås det att kommunens möjligheter att bevilja lån och borgen samt att ge säkerheter begränsas. Ett lån, en borgen eller en annan säkerhet som kommunen beviljar ska inte få äventyra kommunens förmåga att svara för sina lagstadgade uppgifter. Kommunen får inte bevilja lån, borgen eller annan säkerhet om de är förenade med en betydande ekonomisk risk. Enligt huvudregeln ska kommunen kunna bevilja ett samfund som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden borgen eller annan säkerhet för en skuld eller annan förbindelse endast om samfundet hör till kommunkoncernen eller om det helt och hållet ägs och kontrolleras av kommunerna eller av kommunerna och staten tillsammans. Kommunen ska ändå kunna bevilja borgen eller annan säkerhet, om detta hänför sig till främjandet av en uppgift enligt idrottslagen, lagen om kommunernas kulturverksamhet eller ungdomslagen.

Det föreslås att lagen ska innehålla bestämmelser om förfarandet vid överlåtelse eller utarrendering på lång tid av en fastighet som kommunen äger då köparen eller arrendetagaren är ett företag eller en privatperson som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden.

Utlåtande: Inget att kommentera

Lagpropositionens struktur och övergångsbestämmelserna

Utlåtande: Inget att kommentera

Övriga kommentarer

§ 29, kommunikation

I tvåspråkiga kommuner ska kommunikationen från kommunen till invånarna vara likvärdig på båda språken.

§ 91, förvaltningsstadga

Nuvarande stadgande i 50 § 2 mom. skulle kvarstå:

”I en tvåspråkig kommuns förvaltningsstadga skall ingå behövliga bestämmelser om hur invånare som hör till olika språkgrupper skall få service på enahanda grunder i kommunen.”

Paragrafen justerades på mötet.

Bilaga: Ungdomsparlamentets utlåtande 104/1